

Kunnanhallituksen vastine Hartolan kunnan tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksessa esiin nostettuihin kysymyksiin:

Tekninen lautakunta:

Onko syytä päivittää vesi- ja viemäriverkoston korjaussuunnitelma?

Tehdyistä vesihuollon investoinneista (mm. Lampitie-Rajatie) ja sattuneista häiriötilanteista saadun kokemuksen myötä on selvää, että vesi- ja viemäriverkoston kattava, pitkäntähtäimen korjaussuunnitelma ja kustannusarvio on tarpeen tehdä. Lisäksi varavedenottamon rakentaminen tai muutoin varaveden kapasiteetin varmistaminen, esimerkiksi alueellisella yhteistyöllä, on tarpeellista selvittää. Hartolan kunta on tällä hetkellä yhden vedenottamon varassa, mikä riskienhallinnan näkökulmasta on ongelmallista. Kunnalla on verkostoyhteys Joutsan ja Sysmän ottamoille, mutta niiden kapasiteetti ei korvaa kokonaan kunnan vedenkäytön tarvetta, mikäli oma vedenottamo jouduttaisiin sulkemaan.

Hartolan kunnan, kuten lähes kaikkien muidenkin kuntien vesi- ja viemäriverkosto on vanha, ja korjausvelka on kasvava. Valtakunnallinen vesihuoltouudistus on valmisteilla ja sen myötä on tarpeen arvioida kuntien omaa resurssointia vesi- ja viemärilaitoksen kapasiteetin, kunnan ja resurssoinnin osalta. Päijät-Hämeessä on tämän johdosta aloitettu esiselvitys alueen kuntien tilanteesta ja jopa ylikunnallisista yhteistyömuodoista.

Onko vesihuollossa riittävästi henkilöstöä?

Ei ole. Käytännössä kunnassa on osoittaa yksi ammattihenkilö vesihuollon tehtäviin ja yksi jätevesihuollon tehtäviin. Päivystysrinkiin kuuluu lisäksi kaksi muuta henkilöä, joista toinen on jo eläköitynyt. Olemassa olevalla henkilöstöllä on hyvä osaaminen, mutta tilanne on haavoittuva vuosilomien, työaikarajoitteiden sekä yllättävien poissaolojen myötä. Riittävän ja osaavan henkilöstön vaje näkyy arjessa varsinkin kesäaikana päivittäin. Esimerkiksi rutiininomaisia huolto- ja tarkastustöitä ei ehditä tekemään kattavasti, mikä voi johtaa mm. jäteveden laatuhäiriöihin.

Voiko päivystys toimia osittain ostopalveluna?

Kyllä voi toimia. Ostopalvelun tarve ja palvelusisällön selvittäminen on ajankohtaista. Päivystysrinkiä tulee kasvattaa nykyisestä neljästä henkilöstä, jotta mahdollisten poissaolojen/lomien ajaksi on riittävästi sijaistajia ja että esimerkiksi häiriötilanteissa on riittävästi tekijöitä ja osaamista tarjolla. Erilaisia toteuttamis- ja yhteistyömahdollisuuksia selvitetään. Samalla seurataan ylikunnallisen yhteistyön toimintamuotojen kehittymistä ja eri kuntien valmiuksia yhteistyön edistämiseen.

Päivystyksen osalta avainasemassa on nimenomaan vesihuollon päivystys, joka on varautumisen kannalta kriittinen tekijä myös terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Mitä Jokirannan kiinteistölle on tarkoitus tehdä?

Jokirannan kiinteistön tulevaisuus on päättäjien harkinnassa. Tekninen toimi on teettänyt rakennukseen kuntotutkimuksen talvella 2022, jonka myötä on todettu, että rakennus vaatii laajempia korjauksia. Teknisen toimen käsityksen mukaan Jokiranta on ollut jokseenkin vähäisellä käytöllä, ja käyttökulut ovat käyttöasteeseen nähden suuret. Näin ollen mm. talvella 2023 rakennuksessa pidettiin vain ylläpitolämpö ja vähäisille käyttäjärühmille (kolme ryhmää) osoitettiin harrastetilat muista kunnan omistamista kiinteistöistä. Talviuimarit ovat tosin käyttäneet pukeutumistilaa.

Kesäaikaan Jokiranta on käytettävissä ja vuokrattavissa, mutta lämmityskauden alettua rakennuksessa pidetään jatkossakin vain ylläpitolämpö.

Viranhaltijoiden näkemys on, että huomioiden rakennuksen käyttötarve ja rakennuksen vaatimat korjauskustannukset, olisi rakennuksen myyminen tai luovuttaminen pois kunnan taseesta varteenotettavin vaihtoehto.

Jäteaseman aukioloaikoja laajennettiin, onko tällä ollut positiivista vaikutusta?

Lisäaukioloajat ovat luonnollisesti tuoneet positiivista vaikutusta kuntalaisten näkökulmasta katsottuna. Palvelu kuitenkin sitoo teknisen toimen työntekijän viikoittain kuudeksi tunniksi (joista 2,5 tuntia on ns. lisäkustanteista päivystystyöaikaa) jäteasemalle, ja se aikaresurssi on poissa muiden tehtävien hoitamisesta.

Ympäristölautakunta:

Kiinteistökartoitusta on tehty usealla eri tavalla usean vuoden aikana. Toteutuuko tasapuolisuus?

Jokainen kiinteistönomistaja on velvollinen itse huolehtimaan ja ilmoittamaan kiinteistöjään koskevat tiedot kuntaan ja verottajalle. Koska tämä velvoite ei ole tasapuolisesti ja todenmukaisilla tiedoilla täyttynyt, on kiinteistökartoitusta Hartolan kunnan alueella tehty menneiden parin vuoden aikana.

Kartoitusta on, kuten tarkastuslautakuntakin toteaa, ollut tekemässä usea eri taho. Tästä syystä mittaustiedoissa voi ilmetä eroavaisuuksia, mikä sinänsä saattaa eriarvoistaa kiinteistönomistajia. Kartoituksessa on pyritty kuitenkin korjaamaan todettuja virheitä, myös edeltävän kartoittajan toimesta syntyneitä virheitä, ja siten saamaan kaikki kiinteistönomistaja tasa-arvoiseen asemaan. Kartoituksesta ja korjauksista huolimatta vastuu kiinteistötietojen oikeellisuudesta ja mahdollisten virheiden korjaamisesta on kiinteistönomistajalla, joten tasa-arvoisuuden tavoittelu edellyttää myös kiinteistönomistajien huolellisuutta ja sitoutumista tietojen oikeellisuuteen.

Voisiko kunta parantaa sitoutuvuutta ympäristötarkastuksen jatkuvuuteen ja sujuvuuteen?

Heinolan kaupunki on tarjonnut ostopalvelusopimuksella Hartolan kunnalle ympäristötoimen palvelut jo liki 20 vuotta. Sinällään jatkuvuutta toiminnalla on jo pitkästi.

Kunnan intressi on, että ympäristötoimen virkatehtävät tulevat laadukkaasti ja riittävän kattavasti hoidettua. Ostopalvelusopimuksen myötä Heinolan kaupungin on Hartolan ympäristötoimen tehtävät hoidettava, vaikka varsinaista nimikkoviranhaltijaa ei olisikaan. Nimikkoviranhaltijoissa on ollut menneiden vuosien aikana vaihtuvuutta, mikä kovin ymmärrettävää 70-prosenttisen virkasuhteen vuoksi. Mikäli virka olisi 100 % tai siihen olisi lisätty 30 % jotain muuta vastaavaa tehtävää, voisi virkaan saada pysyvämmän tekijän. Kunnan ympäristönsuojelun valvontatarpeen näkökulmasta ei virkatehtävän täysipäiväistäminen ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista.

Kuntayhteistyöllä ja palvelusopimuksen toteutuminen seurannalla voidaan taata hyvä ja laadukas valvontapalvelu myös Hartolassa.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta:

Miten hoidetaan hyvinvointialueen ja kunnan rajapinta? Toimintojen muutos ja väliin jäävät osa-alueet. Ei kannata odottaa tai luulla, että toinen tekee. Onko huomioitu tehtäväjako hyvinvointialueen ja kunnan välillä niin nuoriso- kuin hyvinvointisektorilla kokonaisuudessaan?

Varhaiskasvatus ja opetus:

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on aktiivista, toimivaa ja joustavaa monista muutoksista ja henkilövaihdoksista huolimatta. Yhteistä työkenttää on mm. opiskeluhollossa, lapsiperhepalveluissa, ehkäisevässä työssä ja nuorisopalveluissa. Yhtenäiskoulun (luokat 0-9) opiskeluhoitoryhmissä on jäsenenä

hyvinvointialueelta kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja. Tiedonsaanti on nopeaa ja yhteistä työskätkä voidaan jakaa. Säännöllisesti kokoontuvassa kunnan lapsi- ja perhepalvelujen LAPE-ryhmässä, opiskeluhuollon ohjausryhmässä ja hyvinvointityöryhmässä on jäseninä myös hyvinvointialueen työntekijöitä. Kunnan sivistystoimen edustajia on vastaavasti mukana seudullisissa kehittämis- ja työryhmissä, mm. sivistysjohtajien ohjausryhmässä, alueellisessa LAPE-ryhmässä, opiskeluhuollon ja ohjauksen kehittämisryhmässä, alueellisessa opiskeluhuollon työryhmässä, ehkäisevän työn työryhmässä sekä nuorisopalveluiden kehittämisryhmässä. Hyvinvointialue antaa konsultaatiota ja tiedottaa ajankohtaisista asioista koulua ja työryhmiä työskentelyn tueksi. Tehtävänjaot on selkeästi kaikkien tiedossa ja niitä tarkastellaan säännöllisesti vuosittain. Tiedonkulkua lisätään etäyhteyksien avulla, tiedotteilla, suunnitelmillä, raporteilla sekä Teams- ja sähköpostimuistoilla.

Liikunta:

Hyvinvointialueen alkutaipale on haastanut paljon esimerkiksi liikuntaneuvonnan palveluketjun toimivuutta sekä Hartolassa että Päijät-Hämeen alueella yleisestikin. Aikaisemmin toimineet kirjaukäytännöt muuttuivat osittain hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisvaiheessa. Päijät-Hämeessä tehdään parhaillaan töitä, jotta jatkossa liikuntaneuvonnan asiakaskirjaukäytäntö olisi sujuva ja yhteneväinen alueella, samoin kuin liikuntaneuvonnan asiakasohjautuvuus eli liikuntalähetekäytännöt. Hyvinvointialueella on nimetty asiantuntijat valmistelemaan asiaa.

Vastuu päijäthämäläisten liikkumisen edistämisestä kuuluu sekä kunnille että hyvinvointialueelle. Lisäksi tehdään yhteistyötä liikunta- ja urheilujärjestöjen kanssa paikallisesti sekä maakunnallisesti Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n kautta. Yhteistyö on tärkeää, jotta tehtävänjakoa ja prosesseja voidaan kirkastaa.

Nuorisotyö:

Hyvinvointialueiden välillä on isoja eroja nuorille tarjottavissa palveluissa. Nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuudessa on haasteita. Palvelut ovat joustamattomampia ja vastaavat heikosti nuorten tarpeisiin. Hyvinvointialueella on vähennetty kohtaamisen palveluita ja keskitytty puhelinpalveluihin takaisinsoittopalveluineen – enää ei siis voida soittaa suoraan palveluun esimerkiksi nuorten työpajan tai etsivän nuorisotyön asiakas kohtaamisista. Myös nuorisotyön ammattilaisten on haasteellista tavoittaa hyvinvointialueen työntekijöitä, vaikka ajantasainen yhteystieto olisikin löydettävissä.

Etsivän nuorisotyön ja työpajan sote-yhteistyö on tällä hetkellä olematonta. Nuorten työpaja ei voi tarjota kuntouttavaa työtoimintaa nuorille, mutta toisaalta Hartolassa on keväällä 2023 saatu luotua toimiva oma pajasopimus, johon mallia on haettu muista kunnista ja kaupungeista. Kuntien ja hyvinvointialueen välistä keskinäistä aitoa yhteistyötä ja osaamisen jakamista tulisi lisätä, jotta etenkin nuorisotyöstä saadut kokemukset, asiantuntemus ja näkemykset saataisiin paremmin hyödynnettyä.

Kulttuuri:

Päijät-Hämeen liitto sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä kaksivuotisen rahoituksen kuntien kulttuuritoiminnan kehittämistehtävälle vuosille 2023–2024. Tehtävä perustuu lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) ja on nimeltään Päijät-Hämeen kulttuuriverkko. Projektin tiimoilta on mahdollista edistää seudullisesti esimerkiksi Kaikukortti-järjestelmää kuntien, maakuntaliiton ja hyvinvointialueen yhteistyönä. Myös eräänlainen palvelutarjotin on valmisteilla hyvinvointialueella, mutta yhteistyö on vielä alkutekijöissään.

Sosiaali- ja terveystoimi:

Miten huolehditaan, että hyvinvointialueen palvelutaso pysyy riittävällä tasolla?

Sosiaali- ja terveystoimien järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueelle 1.1.2023 lukien. Päijät-Hämeessä ja Hartolassa muutokset jäivät monia muita alueita pienemmiksi, sillä alueellamme on toiminut integroitu sote-yhtymä jo useamman vuoden ajan. Tätä kautta hyvinvointialueudistuksessa yhtään työntekijää ei siirtynyt kunnasta hyvinvointialueen palvelukseen. Suurimman muutoksen aiheutti se, että terveysasemalla toimija vaihtui Terveystalosta Harjun terveyteen. Tämä muutos ei kuitenkaan johtunut hyvinvointialueiden aloittamisesta, vaan määräaikaisen sopimuksen päättymisestä.

Päijät-Hämeen kunnat ja Päijät-Hämeen hyvinvointialue ovat tehneet yhdessä yhteistyöpöytäkirjan, jonka Hartolan kunnanhallitus hyväksyi 24.4.2023. Yhteistyöpöytäkirjassa sovitaan osapuolten välisen yhteistyön tekemisen tavoitteista ja pelisäännöistä sekä yleisten yhteistyörakenteiden ja toimintamallien periaatteista. Yhteistyöpöytäkirja on hyväksytty hyvinvointialueen, kuntien sekä maakuntaliiton hallituksissa.

Sosiaali- ja terveystoimien tulevaisuus on ajankohtainen keskustelunaihe. Myös Päijät-Hämeen hyvinvointialueen ensimmäiset toimintavuodet ovat merkittävästi alijäämisiä ja hyvinvointialueilla on rajallinen aika alijäämän kattamiseen. Tämä tarkoittaa merkittäviä muutoksia myös Päijät-Hämeessä. Työ ei ole helppoa ja vaatii uudenlaista ajattelua palveluiden järjestämiseen. Kunnan suunnalta vaikuttamistyö on ennen kaikkea edunvalvontaa: kunta valvoo kuntalaisten etuja, jotta paikallisesti on saatavilla riittävän tasoiset ja laajuiset terveys- ja sosiaalihuollon palvelut.

Kunnanjohtaja johtaa edunvalvontatyötä ja käy säännöllisesti keskusteluita hyvinvointialuejohtajan sekä Harjun terveys Oy:n toimitusjohtajan kanssa. Lisäksi havaituista epäkohdista ollaan yhteydessä asiasta vastaavaan toimialajohtajaan. Kunnan hyvinvointikoordinaattori toimii aktiivisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen verkostoissa. Yhdyspintatyöhön on nimetty yhdyspintaneuvottelukunta, jossa Hartolan kunnan edustajana toimii kunnanjohtaja.

Vaikuttamistyönä välineenä on käytössä myös kannanotot ja lehdistötiedotteet, joilla epäkohtia tai Hartolalle haitallisia kehitysnäkymiä saadaan nostettua myös julkiseen keskusteluun. Ensisijainen vaikuttamisen väylä on kuitenkin hyvät ja luottamukselliset kahdenväliset suhteet hyvinvointialueen toimijoihin. Hartolan kunta on pitänyt esillä sitä, että myös vaikeita päätöksiä pitää valmistella yhdessä, jotta myös paikalliset ominaispiirteet ja haasteet tulee riittävällä tavalla huomioiduksi valmistelutyössä. Viime kädessä sosiaali- ja terveystoimiin liittyvä päätöksenteko on kuitenkin hyvinvointialueen käsissä.

Hartolan kunnan tavoitteena on säilyttää sosiaali- ja terveystoimien toimipiste (ns. SOTE-keskus) Hartolassa ja pitää palvelutarjonta nykytasolla. Hartolan kunta on pitänyt esillä sitä, että palveluiden vaikuttavuuden arvioinnissa otetaan huomioon myös alueellinen vaikuttavuus.